

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

SUMARI

TEXT

- Josep Pla, historiador modern. (Editorial).
Individualisme i esperit col·lectiu Albert Einstein.
El sistema capitalista és anàrquic Joan Farré Cassó.
Més sobre la joventut... Ingenu.
El poble natal. Fermí Palau Caselles.
Una estona amb el Mestre Joan Balcells,
Director de l'Orfeó Gracienc, de Barcelona. F. i X.
Paraules. X.-Justificant nostra tasca. J. Viladot Puig.
Defensa de la metafísica Humbert Torres.
Contribució de Lleida a la subscripció pro-
Homenatge a Pompeu Fabra.
Llibres i Revistes Baptista Xuriguera.
Garba-Noves comentades.

GRAVATS

- Auto-retrat. Shum.
Perspectiva de Lleida Foto. de Jaume Sendra.

Paulí Costa

Reparació de bàscules

Treball garantit per dos anys

Taller: Passeig Pi i Margall, 14

Per encàrreg: Telèfon, 560

LLEIDA

FARMÀCIA

G·E·L·I

Catalunya, 8 i St. Antoni, 59

Específics - Braguers - Articles
d'Higiene - Anàlisis Clínics.

Caramels "L'ARC"

DEMOCRACIA, 26

LLEIDA.

LLIBRES QUE RECOMANEM:

La Lliçó de la Història
J. Llord.

Vida interior d'un escriptor
J. Puig i Ferrer.

Els tres al·lucinats.
J. Puig i Ferrer.

El Fantasma de Cânterville
O Wilde (T. i D. Donday i Shum).

El Sindicalismo en el Pretorio
J. Casanovas.

El Comte Arnau.
Josep M.ª de Segarra.

Belsunce, Franquelin, Adan
Lux, Carlota Corday.

Marguerida Leclerc.

La Remington 12

Los que buscan la
mayor resistencia
unida a la operación
fácil y la escritura
bonita, invariable-
mente compran la
Remington 12.

Agència a Lleida
Major 27 i Blondel 14

Llista d'adreces útils que recomanem

Advocats

LLUIS COMPANYS JOVER. — Rambla Catalunya, 15, 1.er — Barcelona.

Cafés

GRAN CAFÉ DEL COMERÇ. — R. Ferran, 2 Lleida.

Cases de Canvi

M. SALA ROURE. — Rambla Ferran, 4, pral. - Telèfon, 518 - Lleida.

Corredors de Comerç

ENRIC BORRÁS MELGOSA. — Clot de les Monges, 8 pral- 2.ª - Telèfon, 499 - Lleida.

MARIUS SOL MESTRE. — De 10 a 1, Banc d'Espanya - Rambla d'Aragó, C., entressol - Lleida.

Electricistes

CLAUDI BAIGET. — Maquinària i materials elèctrics, vendes al major i detall. — Plaça Llibertat, 2 Telèfon, 58 - Lleida.

OCTAVI PEREÑA. — Màquines i material elèctric. — Cabrinetti. - Lleida.

MIQUEL RIBELLES. — Fars i instal·lacions elèctriques per a llum i força. - Parallamps, Acumuladors, Transformadors i Reparació de Gramòfons. - Clavell, 5. - Lleida.

Ferreteries

JOSEP ALMACELLAS. — Porxos de Baix, 11 i 12. - Lleida.

Fusteries

MOBLES FREXANET. — Rambla de Ferran, núm. 37. - Lleida.

Impremtes

IMPREMTA PAGÉS. — Avinguda Blondel, 35 Lleida.

Merceries

EMILI DURÓ SOLANES. — Magatzems de Merceria i novetats. - Plaça Sal, 8 - Telèfon. 302. Lleida

Metges

E. TWISE. — Especialista en enfermetats de la boca i dents. - Telèfon, 367. - Plaça de la Sal, 17 principal - Lleida.

Mosaics

FRANCESC NADAL. — Fàbrica de Mosaics (la més antiga de la Capital) Passeig de Prat de la Riba. - Telèfon, 546. - Lleida.

Música i Pianos

JOAN GUARRO. — Cavallers, 66. - Lleida.

Recaders i Transports

LA PALLARESA. — Agència de Transports. — Carrer Cabrinetti, 15 - Lleida. - Telèfon, 232.

R. SETÓ I FILLS. — Recaders directes i diaris a Barcelona en combinació amb les poblacions més importants d'Espanya. - Barcelona: Montesion 17. - Lleida: Estererfa, 4.

Tallers

CICLES MAZARICO. — Bicicletes varies marques. - Accesoris, Vendes al comptat i a termini. Rambla de Ferran, 11. - Lleida.

JOAN VILA. — Tallers de Fundició i Maquinària. Cardenal Remolins, 8 - Telèfon, 107. - Lleida.

¡ENFERMOS DE LOS OJOS!

Prodigaluz

Eminente creación científica

ENFERMEDADES INTERNAS Y EXTERNAS

PARPADOS

Fórmula y marca registradas según las leyes

Preparado por el Doctor **J. MARTINEZ MENÉNDEZ**

Condecorado con la Cruz del Mérito Militar por méritos profesionales
Registrado en la Dirección General de Sanidad con el número 6265

Específico UNICO EN TODO EL MUNDO, que cura radicalmente las ENFERMEDADES DE LOS OJOS, por graves y crónicas que sean, con rapidez asombrosa, evitando operaciones quirúrgicas que con tanto fundamento atemorizan a los enfermos. Desaparición de los dolores y molestias a su primera aplicación. Eminentemente eficaz en las oftalmías graves y por excelencia en las granulosas (granulaciones purulentas y blenorragias, queratitis, ulceraciones de la córnea, rijas, etc.) Las oftalmías originarias de toda clase de enfermedades, cúralas en breve tiempo. Maravilloso en las infecciones post-operatorias. Hace desaparecer las cataratas en período de formación. Destruye microbios, cicatriza, desinfecta y CURA PARA SIEMPRE. No más remedios arsenicales, mercuriales, nitrato de plata, azul metileno y otros tan terribles usados en clínicas. Las vistas débiles y cansadas adquieren prodigiosa potencia visual. ¡No más neblina! ¡Siempre vista muy clara! ¡Jamás fracasa! El 98 por 100 de los enfermos de los ojos cúranse antes de concluir el primer frasquito del específico **PRODIGALUZ**. **PRODIGALUZ** eclipsa para siempre el tratamiento por los colirios conocidos hasta hoy en todos los gabinetes oculísticos; colirios que en la mayor parte de los casos no hacen más que empeorar el mal. Irritando órgano tan importante como la mucosa conjuntival. El nitrato de plata, causa de verdadero terror de los enfermos y de muchas cegueras lo hace desaparecer **PRODIGALUZ**, que es completamente inofensivo, cura el glaucoma y produce sus estupendos resultados sin causar la menor molestia a los enfermos. Detiene la miopía progresiva. ¡Enfermos de los ojos! Estad seguros que curaréis en brevísimo tiempo usando el portentoso específico **PRODIGALUZ**. (Exigid la firma y marca en el precinto de la cubierta).

Precio del frasquito, 40 pesetas

Envios a vuelta de correo a todas partes del mundo.—Pagos por giro postal

Testimonios de Médicos. Jueces. Fiscales. Jefes de Ejército, Ingenieros, Comerciantes, Obreros, etc. ¡Éxito infalible! Sin cocaina, atropina ni ningunas otras substancias peligrosas, como se puede comprobar sometiéndolo a un minucioso análisis cualitativo.

No quema ni irrita. - Sin temor alguno puede aplicarse en recién nacidos. - ¡Único en el orbe!

Dirección general:

SUCESORES DE E. CUADRADO
M. MARTINEZ CUADRADO

SIMÓN Y SAN BUENAVENTURA, NÚM. 7. - MADRID

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

Direcció i Administració: Carme, 6-2.^{on}

Preu 50 Cèntims

⊗ ⊗ No es retornen els originals. ~ Dels treballs publicats en són responsables llurs autors. ⊗ ⊗

Josep Pla, historiador modern

Fa temps que no llegim els llibres ni els articles de Josep Pla. Un escriptor, com tot home públic, ha de tenir en alt grau el sentit del pudor i del respecte a si mateix, sense els quals, les seves paraules, per brillants que siguin, manquen de valor i d'autoritat. Sempre ens han inspirat desconfiança aquells homes que no saben conservar vint-i-quatre hores una posició ideològica estable i certa fidelitat amb ells mateixos. I la curta vida pública de l'escriptor Josep Pla és plena de rectificacions i de canvis massa sobtats i radicals per a inspirar no ja un cert grau de confiança, sinó d'interès.

No, no ens interessa, gens ni mica el què digui, faci o pensi Josep Pla. Per això no hem llegit el primer ni el segon volum de Cambó. Però hem vist a La Nau els dos editorials de Rovira i Virgili referents al segon volum del llibre esmentat, i els articles de Mirador i de L'Opinió, que venen a demostrar, resolutivament, que el discutit literat empordonès, en la seva fase d'historiador de la nostra política contemporània, és una cosa llastimosa. Després dels editorials de Rovira i Virgili, Josep Pla ha quedat en posició tan desairada, com a historiador fidel i respectuós amb la veritat—exigències mínimes per a tot historiador—que no veiem manera que pugui rehabilitar-se.

Segons el director de La Nau, Pla afirma que Lluhí i Rissec fou el fundador de l'U. F. N. R. Com encara són vives moltes de les persones que intervingueren decisivament en la constitució i en l'actuació d'aquell partit polític, serien molts els testimonis que podrien demostrar la falsedat de tal afirmació. Tothom sap que Pere Coromines, Jaume Carner i Emili Junoy foren els iniciadors d'aquella actuació política, i que, en canvi, Lluhí i Rissec, per la seva posició catalanista radical, veia amb rezel una aliança amb elements tan poc matitzats de pairalisme com els procedents de l'Unió Republicana. Aquesta posició inicial de Lluhí i Rissec, es mantingué sempre durant l'actuació de l'U. F. N. R., i així el veierem en tot moment defençar en les qüestions de fàctica, una posició que en podríem dir de «Catalunya endins».

En donarem un exemple, que és ben viu a la nostra memòria. Quan es debaté la qüestió d'una aliança amb les esquerres espanyoles, republicanes i socialistes, aquesta fou defençada per Coromines i Carner, en primer terme, i, incidentalment, en una assemblea de partit celebrada en un Centre Nacionalista de Gràcia, pels de Lleida. En canvi, fou combatuda resoltament per Lairer, en primer lloc, i per Lluhí i Rissec, finalment. L'argumentació en contra d'aquests dos prohoms no partia del mateix punt de mira. Mentre Lairer prenia peu de la poca solvència moral de certs ele-

ments dits esquerrans espanyols que haurien entrat en l'aliança, Lluhí ho fonamentava, principalment, en la dilució, en el descoloriment del to catalanista, terral, que per les forces de l'U. F. N. R. havia de significar, fatalment, aquesta orientació.

No, no fou Lluhí el fundador de l'esquerra catalana. La tolerà, i prou, per un noble sentit de disciplina. I si hi ha, en el llibre de Josep Pla, gaires afirmacions tan errònies com aquesta, ens sembla que seria hora de demanar-li que, decididament, deixés les seves aficions d'historiador. Que faci literatura, que no comprometi tant. I si és del Born, menys encara. La seva imaginació, el seu innegable sentit del color, i les seves evidents dots descriptives, poden fer més agradable el xocolata matinal als lectors de diaris que, en qüestions d'honestedat pública, es veu que no filen gaire prim.

Individualisme i esperit col·lectiu:

Una lletra d' Albert Einstein

Albert Einstein, acaba de dirigir als escriptors soviètics, el missatge següent:

La tragèdia de l'uropeu, després del Reinaxement, consisteix en la hipertròfia del seu «jo», condemnat tard o d'hora a desaparèixer, i el reeiximent de l'individu de la col·lectivitat ço que era desconegut en el món antic i en els pobles d'Orient.

L'anarquia en la vida econòmica en primer lloc fa del company un enemic, trenca els llaços de la fraternitat, suprimeix tot desig de col·laboració i provoca en l'home la desconfiança que allunya tota compassió i tota facultat de prendre part en l'alegria dels demés. A aquests resultats hi condueixen l'adoració del poder i del luxe, que porta, per l'opressió dels altres, a una pretesa felicitat, el mateix que l'educació, tenint per base del seu desenrotllament l'amor-propri.

La tendència dels individus a eixir de la presó del seu «jo», i la tendència de les

col·lectivitats perseguint un fi determinat de sortir de la presó del nostre «nos» animen els millors representants de la nostra cultura. Els mitjans pels quals una col·lectivitat sana persegueix fermament els seus fins, són distints, en part, a casa nostra i a la vostra. Però la finalitat rera la qual caminem amb entusiasme és la mateixa. El deslliurament no pot assolir-se sinó amb els esforços dels individus units a aquest efecte, depassant, en tant, els interessos individuals. L'amor de la col·lectivitat i de la seva organització, l'amor amb que s'estudia això, amb el qual és creada la bellesa: heus aquí les forces alliberades, però el nostre temps, sabrà despertar-les suficientment?

Ho ignorem. Més no esperar-ho seria desesperant.

(De *Monde*).

El sistema capitalista és anàrquic

Hi haurà qui dirà que això és una paradoxa incomprensible. I és que tenim una cultura social excessivament rudimentària. És que aquí, vivim encara en un país de petits burgesos, que no sabem comprendre les contradiccions contínues que l'alt desenrotllament del capital encarna en sí. No comprenem aquestes contradiccions, però en canvi, paguem les conseqüències d'una manera prou directa.

Es aquesta època que vivim, l'època de l'imperialisme econòmic en la seva expressió d'alt financierisme: la concentració capitalista.

El financierisme mundial dirigeix la política de tots els pobles.

Són els trusts i *càrtels* els veritables creadors dels grans conflictes internacionals, els qui es valen de l'esperit xovinista del poble, alimentat pels mils prejudicis socials i religiosos de castes autocràtiques.

L'alt financierisme, és el motor que mou la palanca productora amb el profit egoista de classe. Aquests grups internacionals que es desenrotllen amb competència rabiosa, són els promotors de crisis gravíssimes que porten els pànics i ruïnes d'indústries petites i mitjanes, així com la fam als centres, quin desenrotllament és encara, d'una característica local.

Els Estats Units d'Amèrica són l'expressió més formidable d'aquesta moderna manifestació capitalista. La seva potencialitat econòmica de gran empena, arrastra al seu pas, les velles concepcions capitalistes de l'Europa vella. L'imperialisme econòmic dels E. U. d'A., va absorbint no sola-

ment la direcció de la vida de tota l'Amèrica, sinó que controla la d'Europa i Asia molt directament. El desenrotllament econòmic de moltíssims pobles, paga tribut al capital americà; i aquest el priva d'independència, absorbint totes llurs energies, incrustant el segell dels E. U.

L'actual crisi d'Anglaterra, és la conseqüència fatal de l'absorbiment financer dels E. U. i del despertar d'independència de les seves colònies i dominions. L'absorbiment dels mercats d'antany anglesos pels americans, han creat aquesta enorme massa dels sense feina, que tan greument amenaça la vida d'Anglaterra. La lluita d'Anglaterra per a desfer-se d'aquest pop que l'esgota terriblement, es caracteritza en un gran augment d'armaments correspost pel colós americà i pels quals perilla d'una manera alarmant la pau mundial.

Els petits estats, tots es deuen directa o indirectament a la voluntat d'aquells. Els petits estats estan més o menys interessats a cada un dels grups financers, que dicten orgullosament la vida material d'aquests pobles, i amb disposicions gegantines, tenen en llurs mans els exèrcits i marines per a defensar els seus interessos.

Per això déiem al començar, que el sistema capitalista és completament anàrquic. Perquè no havent-hi una unitat relativa de producció per les necessitats, crea la competència que es caracteritza amb la guerra armada per al conqueriment de mercats, o sigui llur desenrotllament que no coneix limitació en la seva desenfrenada lluita.

JOAN FARRÉ GASSÓ.

Més sobre la joventut...

«Cal ésser com un rebel en mig de la multitud passiva dels éssers; una mena de Prometeu o de Satan.

GUYAU.

Avui que tant es parla de la manera d'ésser del jovent, que tant s'ha dit i redit sobre aquest fonamental assumpte, a fi de comptes, es treu en clar que avui la joventut té totes les tares que una generació hipòcrita i individualista li ha pogut deixar com un estigma ineludible, i tots els mèrits que la joventut porta en sí, com un tresor. Volem remarcar que el problema del renaixement de la joventut, que millor seria dit: el referment de la personalitat jovenívola, ha de solucionar-lo la mateixa joventut, perquè bona està si espera la terapèutica dels nostres pares, mancats de joventut al cor i a la cara. El crit de Pius Baroja: «*¡Vayan a la porra nuestros antepasados!*» és l'emblema de la joventut. No caldrà remarcar el sentit estrictament simbòlic que se li ha de donar a aquesta frase, en la que hi cap el respecte que com a homes i progenitors ens mereixen els nostres cecs modeladors.

Encara que molta part de la culpa d'aquesta passivitat davant de problemes interessants i vius, és conseqüència de la nostra feble i fatal educació, de la qual tant se n'ha parlat, mai prou, però, sempre dintre uns termes de reforma esquifits. Car podran variar més o menys la forma dels actes oficials, però resta en el fons la mateixa feblesa de principis fonamentals i el desenvolupament, il·lògic i anormal, de les nostres facultats. Encara que com diu Joan Marlet a «L'Om» - *els pares han procurat*

pujar els fills dintre la més estricta moral. desproveïda de grandesa, del petit burgès individualista i indisciplinat, els fills, primer a l'escola i després dintre la família, tot ho han vist a través d'aquest prisma: la societat, l'economia, la religió», molta culpa, potser la major part és nostra per la nostra *por de pensar* individualment, segons la llum de la nostra raó, i no la dels altres. Per a no seguir el nostre impuls de rebeldia, que com ha dit Marañón, *és l'essència de la joventut*. Perquè vergonya dóna que la joventut sigui envellida, no tingui sang. Saba que vingui a demostrar els forts i avançats ideals que tot jove, per imperi de la seva puixança fisiològica i per la seva arribada al món de la lluita, sense cap lligam material, per poc que s'esforci a treure-se'ls, deu i li pertoca tenir. Joventut, deu ésser vida i progrés; joventut, emprant una frase de Masaryk «*és criticar tot ço que és vell*», variar, modificar-se, enlairar-se, el nostre esperit deu ésser, com una corrent; res deu estancar-se en ella...; i per ella ha de passar-hi tot. En una paraula: l'ideal ample de la joventut, deu ésser el progrés. Que *no és solament un millorament SENSIBLE de la vida; és també, una millor fórmula INTELLECTUAL, és el triomf de la lògica; progressar és arribar a una consciència més completa del món i de sí mateix i, per tant a una millor conseqüència del món amb sí mateix*», segons les paraules encer-

tadíssimes de Guyau. Ja vindrà el temps, desgraciat per a molts, en que aquests entusiasmes es sedimentaran en una cultura, que serà la base de tota la seva actuació social, cultura que serà més sana i més rica com més hagin estat els neguits i oratjols que hagin acariciat el seu coratje juvenívols; evidentment un jove vell, esdevindrà, un vell vell, en el qual tot el seu ideal serà anar tirant i passar aquesta trista vida, que ells mateixos, amb el seu cuirassament de prejudicis, s'han fet monòtona i avorrida. En la joventut es reflecteix, com en un mirall, la forta reacció que es deixa sentir arreu envers els ideals i doctrines avançades, millor dites, normals, car totes les demés són anormals que volen arrencar a la humanitat en el seu llarg esclavatge. El jovent té la mateixa por en parar-se a considerar-les que la de l'home ja madur, carregat de panxa, que llueix la seva corba de la felicitat; ço que ha fet exclamar des d'aquestes pàgines. *«Por a les idees, por de pensar!»* *¡Quin estigma més terrible per a un poble que tingui un jovent així!»* i aquesta reserva no és de joves que deuen ésser per temperament altruistes i no atrinxerar-se en prejudicis mancats de tot esperit d'humanitat i de sacrifici. Tota la nostra vida, les nostres accions, tota la lluita moderna vé a donar una raó ferma al materialisme històric; volen explicar els actes humans, per un predomini dels factors econòmics. Avui dia els actes humans com sempre, són egoistes, d'una individualitat esgarrifadora; cadascú procura pujar, encara que tingui que trepitjar al de sota, tothom sap que a la mínima que es descuidi en divagacions idealistes quedarà endarrerit i passarà per sobre seu l'avalanxa humana que corre a la recerca del pa, sense que ningú no li dongui la mà, puix serà un enemic menys en la lluita. No és res d'estranyar que el jovent es torni de

bell antuvi egocèntric, acovardit, en contemplar el panorama que se li presentarà, una vegada llançat a la lluita, panorama que li ofereix un miratge perillós, puix és un panorama sense perspectives amples; a poc que s'hi fixi veurà a l'horitzó com s'acumulen els diners amb els diners. Aquests tenint por de romandre dispersats, fan un front únic i rancuniós a la massa proletària, que crida pels seus drets tantes vegades trepitjats i sacsejats. Són bells exemples d'aquesta unió dels capitals, l'agrupació dels capitalistes, teixidors de Lancashire els petrolers de New-York, i en altres països pren encara, una forma diferent, com el feixisme a Itàlia. Amb aquesta situació, si només per instint de conservació, devíem pensar en què es deu trobar una solució. Però aquest instint massa primitiu els perd, els fa llançar a la lluita, a treure tot el profit que puguin i com puguin en detriment de la societat. He dit que l'instint de conservació és primitiu, perquè a mida que l'home es perfecciona, la seva esfera d'acció s'obre, s'exten cada vegada més, fins a confondre's amb l'esfera dels altres i aquest instint egoista que no és res menys que una mutilació del sí, es deu perfeccionar per un ideal més elevat, que les paraules excelses de Guyau es cuidaran de definir. *«El pit de la mare necessita boques àvides que l'esgotin; el cor de l'ésser veritablement humà, necessita també fer-se dolç i caritatiu per a tots. La vida social, no és una pèrdua, sinó un engrandiment per a l'individu»*.

Totes les anteriors consideracions, de l'utilitarisme individualista, fan que el jovent es vulgui limitar al positiu del moment a allò que directament tingui de donar-li profit, i considerant la política, (en la que volem incloure—encara que no sigui la seva vera accepció--tots els ambients en que es desenvolupa la societat; els pas-

sos que dóna, els medis de què es val per progressar, els seus desigs, etc...) com un ofici o carrera qualsevulga, que no té res a veure amb les seves feines creuen que no els hi pertoca cuidar-se'n l'obliden i la deixen de mà per altres afers, generalment inútils. Marañon, en una recent entrevista, va queixar-se, de l'actual joventut *pel seu poc interès pels problemes polítics*. S'haurà d'ensenyar-los a ésser ciutadans, a comprendre la política com a interès pels drets de la societat, a la que ells pertanyen i donen el seu fruit. Que dins de les seves feines hi cap, millor dit, és un deure d'humanitat que hi càpiguin, la política en la seva nitidesa de mires, com a instrument pel progrés, i per a corregir les probables injustícies que en el desenvolupament d'una societat es cometien.

El temps que la humanitat ens reclama pels seus assumptes no és temps perdut sinó ben al contrari, serà un temps que ella sempre pròdiga i amatent ens retornarà en forma d'un grau més, en la nostra gràfica ascendent de civilització.

I per últim fem que les preocupacions de la nostra especialitat dins la fàbrica social, corrin a nodrir i difondre's en el gran riu de la societat. De moment ens sentirem massa lligats i contrariats perquè els nostres prejudicis seran sacsejats amb una severitat cruel. Esperem, però, quan el riu arribi a la mar ampla i sense límits on es mouen amb desinvoltura i sense aspereses que frenin la nostra activitat.

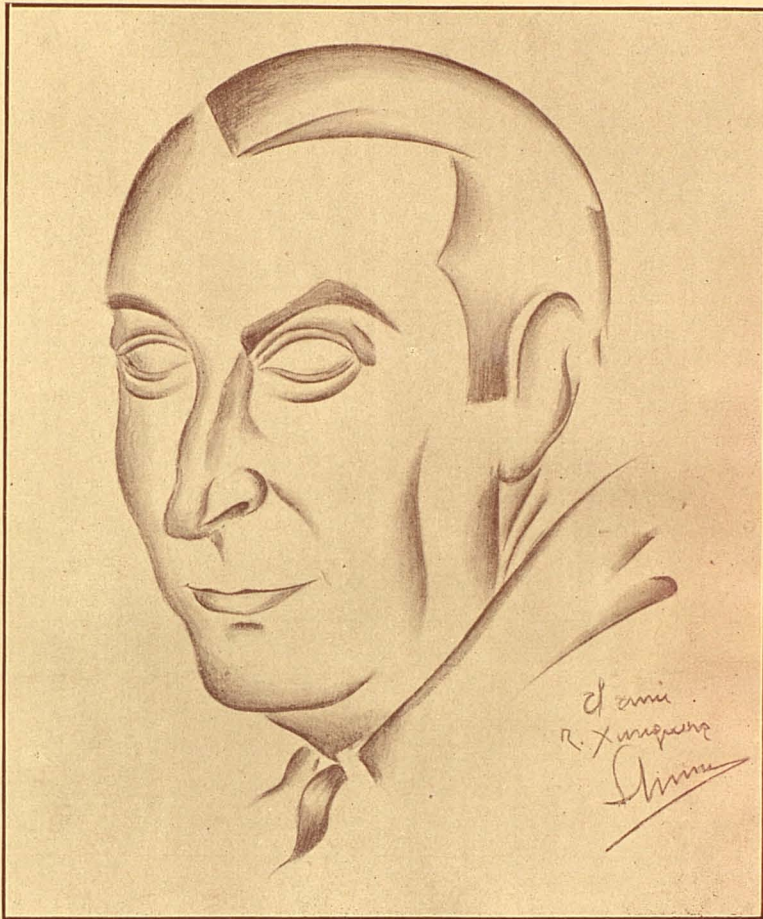
Lliurats de les crostes feixuges i inhibidores de prejudicis i artificis, veurem que l'aparent absorció de l'individu, haurà fet que aquest pugui, a la fi, fruit de la seva *relativa llibertat*.

Fixem-nos una posició clara i oportuna. Deixem que els vells facin la seva tasca rutinària. No els molestem. Però nosaltres, siguem per damunt de tot i per tot, joves. Pensem que si ara ens saturem de neguits, no envellirem mai. Ens nodrirem suficientment de coratge i rebeldia per a treure'ns la falsa lluentor de la pesanta vestimenta de plom dels hipòcrites condemnats en l'infern de Dante.

I caminarem, en la vellesa, lleugers, amb les potents ales dels entusiasmes.

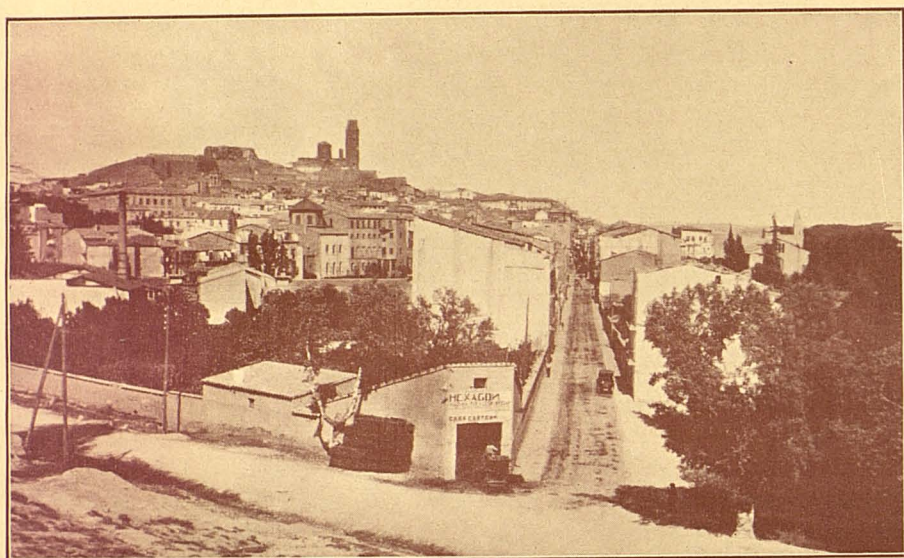
No vull acabar aquestes ratlles sense recordar al jovent obrer, el qual té el prejudici de l'estudiant interessat pels seus problemes, que són els de tots, ho fa només per una qüestió de luxe, que el gran *avi de Praga* no s'ha estat de tirar-los-ho a la cara *l'identificació que feien de tot treballador intel·lectual amb un burgès i un adversari de classe* no tot el contrari. Donem-nos les mans, completem-nos i caminem endavant, rera la veritat nua, sense apariència trobada amb un mètode sever i pulcre, deixant de banda—, com diu Nietzsche—, *els errors benèfics i enlluernadors que es deriven d'edats i d'homes metafísics i artistes*.

INGENU.

Oferim, avui, als nostres lectors, l'auto-retrat de Shum, una nova mostra de la vigoria del llàpiz del nostre estimat amic i col·laborador que es troba, ja fa dies, a la Penitenciaría de «El Dueso» complint una llarga condemna per delictes polítics i per a demanar l'indult del qual acaba de constituir-se una Comissió a Santander. En el nostre número anterior ens hi adheríem amb tota l'energia cordial que el bon amic Joan Baptista Acher es mereix.

Perspectives de Lleida

VISTA DE LLEIDA DES DE GARDENY.

FOTO. DE JAUME SENDRA.

EL POBLE NATAL

Lema: "Evocació"

Poesia premiada amb el 2^{on}. accèssit
a l'Englantina en els "Jocs Florals"
de Barcelona, d'enguany. ~ ~ ~

*Ai, les cases ennegrides
i els carrers tots revellits,
que han covat mes embranzides
i han encès els meus delits!
Ai, l'escola venerada
i aquell mestre tot bondat.
i la plaça assolada,
amb l'empit esborncat,
i aquell dolç camí de l'horta,
lluminós i rialler,
i el bancal d'aquella porta
de mon amorós recer
i la cambra tota blanca
on naixia a la claró
i la cuina humil i franca,
que és estoig del vell escó!
Ai, la rústega pagesa,
la del rostre emmorenit,
amb la galta tota encesa
i un amor a dins del pit!
Ai, pont de pedra picada
i aigües fecundes del riu!
Ai, l'horta, tota abrandada
per la febre de l'estiu!
Jo hi sé belles bancalades
i hi sé gentils fruiterars
i hi sé les fonts amagades
i el riure dels dies clars.*

*Bé prou que us retrobaria,
giragones dels camins,
i a la serra pujaria
per flairar-hi els romanins.
Ai, l'església recollida,
amb l'antic altar major,
i a la veu amorosida
del vellet senyor rector
que em donava tantes coses
quan li feia d'escolà!
Ai, l'hort, tot curull de roses,
acabades d'esclatà!
Ai, la jove molinera
d'aquell molí resplendent
i la mola cridanera,
olorosa de forment!
Si el meu cor és brasa encesa
per a tu, poble escollit.
Si vas vetllar ma infantesa
i em serves gonflat el pit.
Si tes cases ennegrides
i els teus carrers costaruts
han covat mes embranzides
i han teixit mes inquietuds,
bé voldràs que amb joia et miri
i fem un lligam els dos,
i guardi el teu cementiri
les despulles del meu cos.*

FERMÍ PALAU CASELLES.

Una estona amb el Mestre Joan Balcells, Director de l' „Orfeó Gracienc“ de Barcelona

CAMÍ de Borges Blanques. Són les deu del matí i en vagon de la Companyia de M. S. A. l'*Orfeó Gracienc* camina en direcció al lloc que figura en el programa de la seva excursió per tal de donar el segon concert d'ençà de la sortida de Barcelona.

En la memòria de tots els viatgers hi ha fresc encara el record del dia passat a la nostra ciutat. Durant tot el trajecte les portelles dels finals dels vagon no estigueren quietes un moment; tothora anaven i venien noies i mossos somrients i parlaires.

El mestre Balcells, aquell dia celebrava el seu Sant i era felicitat entusiàsticament per tots els orfeonistes; anava caminant i escoltava les paraules amables dels seus amics amb una benhaurança sense límits; aquelles manifestacions ell les agraià amb el cor.

Quan passà pel nostre costat, el nostre amic, el senyor Sabater, ens hi presentà. El mestre Balcells respongué a la nostra salutació amb cordialitat. Després continuà surant en mig l'afecte dels seus deixebles fins a Borges Blanques.

El viatge fou curt. A l'estació una minúscula orquestrà llençà a l'arribada una pinzellada de solemnitat. Joan Balcells ha de seguir els compliments protocolaris; la caravana es posà en marxa cap al poble. Després d'una estona d'aguantar el sol ens trobem a la plaça; al mig es forma un grup; la gent l'envolta; el mestre

belluga els braços. Pels aires ressona *El Cant de la Senyera*.

A mig dia estavem passejant per l'apacible Terrall. El senyor Balcells ballava sardanes. En acabar ens dedicà una conversa. La volta dels plàtans ens tapava el sol i una lleugera frescor ens acariciava els rostres. El Director de l'*Orfeó Gracienc* parlava amb marcat entusiasme d'orfeons, de música, de cultura popular...

A continuació ens digué que havia seguit la vida de Lleida amb interès. Recordava el darrer viatge que feu amb el seu *Orfeó* fa dinou anys, passant per la Segarra i l'Urgell i retreia l'alegria que li proporcionà la fundació a Lleida i a Tàrrrega d'orfeons animosos. Però avui ha tingut la mateixa tristesa, al constatar que ja, a Lleida principalment, eren totalment desapareguts.

Joan Balcells fa vint-i-sis anys que dirigeix l'*Orfeó Gracienc*, és a dir: des de la seva fundació. Un mestre ha de dedicar-se per complet a un orfeó si vol que aquest vagi creixent cada dia; ha d'ésser com un enamorat que no pensi ni vegi res més que a ell.

Necessita moltes hores de treball i ofrenar a la seva obra molts sacrificis, no cercant, per contra, cap retribució ni glòria.

Un mestre ha de personificar el seu ideal al seu Orfeó. Ell ha de donar els millors exemples, ha de fer moltes vegades de pare pedaç, ha de cuidar sempre dels orfeonistes, amb rectitud però amb amabilitat. Ha de fer-ho si vol ésser obeït els

moments que calguin. Per aquesta raó és per la que hom pot explicar-se quan difícil és la labor d'un mestre.

I el senyor Joan Balcells les té aquestes qualitats: ens ho diuen els orfeonistes; ens ho repeteixen els seus familiars i amics; hem pogut comprovar-ho nosaltres amb els dos dies que fa que estem a la seva vora.

Amb naturalitat hem procurat dirigir la conversa envers el camp de la música en general.

El mestre que amb tantes ganes parlava de qüestions relacionades amb la vida i l'aspecte de l'*Orfeo*, ara no gosava fixar categories ni senyalar tendències i noms. Amb tot, però, el Director dels cantaires que recentment hem escoltat, s'interessa també per les corrents que va marcant la música selecta a tots els països.

Contestant a una pregunta nostra, ens digué que, deixant apart la música de *jazz*, que no és altra cosa que veleitats rítmiques, és cert que s'inicien arreu grans problemes pel que es refereix a la música.

La música té un gran lloc en els escenaris i salons però no el té menys petit entre les masses. La influència de la música en el poble és directa.

Per mi—ens diu—, Alemanya va al davant en els nous camins. A Sud-Amèrica hi ha també autoritats meritíssimes com per exemple el brasileny Villalobos el qual és un altre Stravinski.

L'*Orfeo Gracienc*,—continua el mestre—, col·labora tot sovint amb altres entitats. Va al Liceu, es junta amb l'Orquestra d'En Pau Casals; mai no s'hi nega. El cas és fer música. De vegades hi col·labora fins deixant-los la direcció. D'aquesta manera han cantat amb Kleiber, Krauss, Fritz, etc.

Quant més s'acosti al sentiment, més sincer és l'artista. Negar això és temerari.

De tant en quant En Joan Balcells torna a parlar-nos del seu *Orfeo*, del seu amor als orfeonistes. Ens explica la part social que li està encomanada; social a la vegada que artística.

Ara ens retreu la seva visita a Lleida. Està molt satisfet de la seva excursió. Lleida i els seus fills li són simpàtics en extrem. Ens prega fem constar el deute que contragué amb la nostra ciutat la vetlla que la seva filla Rosa no pogué donar el concert íntim d'arpa que havien anunciat. Però si aquest dia no pogué complaure els amics, el vinent octubre ens ha promès que vindrà expressament per això.

Tothom qui s'interessi per la nostra música i els nostres artistes, coneix la ductilitat inefable amb que la filla del Mestre Balcells toca aquest instrument diví. Passat aquest estiu, doncs, podrem palesar la grandesa de l'art de la bella Rosa Balcells.

El mestre ha curat de l'educació dels seus fills. Així té dos nois que formen part de l'*Orfeo* i una altra noia, Na Maria Teresa, gran pianista i de la qual és petit tot elogi que se li faci.

Ara penetrem en el terreny penombrós de l'esport. L'esport,—diu—està bé mentre els seus límits no depassin els de la cultura física però malhauradament l'esport emborratxa i treu de l'home la possibilitat de manifestacions espirituals. Dic això per què fa pena constatar els onze o dotze mil socis del F. C. Barcelona al costat dels dos mil escassos de l'*Orfeo Català*; el més gran de la nostra terra.

El mestre Balcells està ben definit. La seva posició ferma i concreta no el fa caminar en fals mai.

Nosaltres, una mica decidits, ens hem aventurat a dir-li què li semblava del judici d'algún músic de preferir la propietat de *La Marsellesa* a la del *Parsifal*. En

Joan Balcells reconeix que la una obra és per a fruitar i l'altra, en canvi, és simbòlica. Per tant creu que, en efecte, hi ha moments que preferiria sentir la primera a la segona.

Per acabar, el Director de l'*Orfeó Gracienc* ens fa un elogi desinteressat del públic lleidatà.

El públic de Lleida,—diu—, té una magnífica sensibilitat. No aplaudeix els efectismes ni els trucs, sinó l'art. No hem d'oblidar que no en va és la Pàtria d'En Granados, Vinyes, Pujol i d'alguns altres.

I davant d'aquest fet és incompreensible que no hi tingui vida un orfeó. Quant més quan el poble català ho és tan de cantaire.

Nosaltres també creiem que Lleida està preparada per a tenir un bon orfeó però li manca un mestre. El dia que a Lleida hi hagi un home d'un gran cor, d'una gran

sensibilitat artística i musical i d'uns sentiments humans un xic profunds, aquell dia tindrem un bon Orfeó.

Tot Orfeó necessita un mestre que dirigeixi les seves masses. J ja hem dit que un bon director és aquell que es consagra tot a ell així com l'enamorat aima també no més una persona.

Era l'hora de dinar. La família del senyor Balcells i els amics que l'hostatjaven l'estaven esperant. Li pregàrem ens deixés fer una fotografia de les seves dues filles amb ell al seu costat; hi accedí somrient.

El mestre Balcells és molt amable. Ens acomiadàrem amb l'alegria de tornar-nos a veure prompte. Repetirem l'apretada de mans ..

Sortirem del Terrall. La casa del senyor Mias ens acollí benèvola.

F. i X.

Sovint prenem per pessimisme un exaltat idealisme, perquè al seu costat s'enterboleixen els altres barroers ideals que enfosqueixen la nostra vida.—l. U.

Paraules

X.

Justificant nostra tasca

ELS qui modestament hem agafat la ploma per a fer petites aportacions a la nostra riquesa lingüística, sense més interès que el de confiar a la pública coneixença allò que tal vegada restaria abscondit per a molts, no hem pas d'esperar cap altra recompensa que no sigui la pròpia satisfacció pel deure acomplert; però tampoc creiem fer-nos mereixedors del blasme de ningú.

Nosaltres apreciem que tots deuríem fer aportacions, damunt les planes de les nostres publicacions, d'aquelles paraules que no trobéssim als diccionaris, explicant-ne el sentit amb el qual són emprades en la localitat respectiva. Això, sens dubte, portaria a coneixement dels Mestres, mots que ara els són desconeguts — hem de creure-ho així des del moment que no els trobem en els seus catàlegs de paraules—i podrien anotar-les en les noves i successives edicions.

I no hauria d'acabar aquí la tasca: hauria d'orientar-se també en el sentit que fossin portades a pública consideració general, les particulars significacions de mots ja inscrits en els diccionaris, però que s'empren en un diferent sentit d'aquell amb el qual hi figuren.

Aquest credo ens ha menat alguna vegada a fer aquesta tasca; d'aquí, unes lletres nostres esmerçades sobre els mots «sutja» i «estalzi», aparegudes damunt mateix d'aquestes planes i dins aquesta mateixa secció.

Férem bé? férem mal?

Sincerament i modestament, creiem haver fet bé; contràriament, no les hauríem escrit.

Estimem que hauríem fet mal de portar pretenciosament i amb ganes de sentar escola aquelles nostres consideracions a la vindicta pública; però amb la convicció honrada que cap tort no n'havia de vindre per a la nostra aimada llengua i si, possiblement, un bé, estimem que cap pecat havem comés.

Dins el Diccionari Ortogràfic de Fabra-Mestre de mestres, quant més Mestre de deixebles— no hi figura la paraula «estalzi».

Si és un fet que aquesta paraula és ben viva en una comarca, en una localitat de Catalunya, és una atzagaiada dir-ho públicament?

Si no ho és, com no posar al costat de la constatació del fet la significació comarcal o local del mot en qüestió?

Però és més: Si en regirar altres diccionaris ens assabentem que el significat que el nostre poble,—el pobre integrant de la nostra comarca o localitat,— dóna a «estalzi», és el mateix que el que aquells llibres donen al seu «sutge», és una cosa estrofolària puntualitzar-ho?

I encara: Si al trobar «sutge» en aquells diccionaris, ens recordem que nosaltres tenim un «sutja» emprat en un sentit diferent d'aquell en el qual els diccionaris el posen, és pecaminós consignar-ho?

Si algú, de solvència en la qüestió, vin-

gués a contestar afirmativament aquestes preguntes, sentiríem el remordiment del pecat comés i compungidament demanaríem perdó. No creiem que cap prestigi, mantenint-se serenament, pugui posar aquella afirmació, i, per això lluny de sentir remordiment de cap mena, n'estem joiosos; joiosos amb aquella alegria que la nostra modèstia ens permet gosar en la màxima intimitat de nostre recolliment casolà.

Que una vegada constat el fet i puntualitzats els extrems pertinents, la conclusió sentada pels mestres sigui la de que el mot castellà «*hollín*» hagi de tenir en català la traducció de «sutge», respectuosos l'acatarem sense protesta,—la qual seria arxiridícula en nosaltres.

Però tal resolució deixarà el plantejament de les dues qüestions següents:

Què fem del mot «estalzí», vivent en una part, —petita o gran, no és possible per a nosaltres averiguar-ho—, de la nostra aimada Catalunya?

Quin mot aplicarem per a exterioritzar l'idea de la brutícia que es fa en una roca enseuada?

Queda una paraula sense aplicació a cap idea.

Queda una idea sense paraula que l'expressi.

Francaament, mai no ens ha passat pel cap dir «blat» a l'«ordi», car mai no hem sentit dir a ningú que de l'«ordi» en digués «blat»; però per haver après de menuts i

sentir-ho cada dia de nostra vida, dir «estalzí» a l'«*hollín*» i «sutja» a la brutícia de les boixes dels carruatges, la nostra natural adaptació al medi ens porta a no blasmar de la llengua dels nostres majors i a emprar-la com a mitjà més natural de fer-nos entendre bé; llengua que serà bona, llengua que serà dolenta,—no ho sabem— però llengua més rica que altres pel fet de tenir una paraula pròpia per a l'engrut de les xemeneies: *estalzí*, i altra per a la brutícia que es fa en les rodes enseuades: *sutja*.

I ço que passa amb «sutja» i «estalzí» ho trobem, si fa no fa, amb «fesol» i «mongeta», «patata» i «trumfa», «catxapí» i «ampit», «càntir» i «selló»...

Tenim el *defecte* d'estimar la nostra llengua,—sense entrar en consideracions qualitatives—, i per això ens fou grat veure un dia com el Mestre en Gai Saber, doctor Estadella, feia gala del mot «salmar» en una composició memorable, escrita amb motiu de la mort de l'eximi cantor de *Les Birbadores*, sense parar-se—o tal volta parant-se'hi un troç—si era registrada en els catàlegs dels mestres i en el del Mestre de mestres, el justament homenatjat Pompeu Fabra, a qui tan deu la nostra llengua per la seua tasca en pro de la unificació ortogràfica, i davant del qual abaixem el cap submisament, per creure'l indiscutible en tal matèria.

J. VILADOT PUIG.

Defensa de la metapsíquica (1)

D.==La hipòtesi telepàtico-criptestèsica.

Recordem que el P. Palmés, per a combatre la hipòtesi espírita, digué textualment: «en admetre la telepatia i la criptestèsia, els espiritistes no s'adonen que amb això ells mateixos es tanquen el camí per a demostrar la realitat de la seva teoria».

Precisem l'argument, car avui en dia, és aquesta la màxima objecció formulable a la interpretació espírita dels fenòmens subjectius. Hi ha en tot home una memòria oculta en la qual queden indeleblement inscrites totes les cognicions de la nostra vida, fins sense record conscient. La telepatia ens demostra l'acció intermental a distàncies enormes. Es pot llegir en el pensament d'altri. Doncs si totes aquestes coses existeixen, és possible que les suposades personificacions de difunts, no resultin més que un cas de dramatització inconscient, bastit amb els materials subministrats per les facultats telepàtiques i criptestèsiques del mèdiu. Qui pot posar un límit a les seves capacitats, això és, a les seves facultats perceptives? No sabem que actuen a través de l'espai i del temps? Així, quan un mèdiu expressa, en un fenomen de personificació, coneixences que ell ignora personalment, i d'una determinada persona difunta ens forneix dades precises, detalls ínfims, qui ens dirà que no siguin el resultat de l'exercici inconscient de les seves facultats telepàtico-criptestèsiques? Compte, doncs, senyors espírites. No us precipiteu.

No, no volem precipitar-nos, ans al contrari. Però seria pueril pretenir que els espírites no s'haguessin formulat—i resolt

satisfactòriament—aquest problema fonamental. En primer lloc, cal fer destacar que el sol fet de posseir l'home aquestes capacitats transcendents, susceptibles, en determinats casos, d'afranquir les lleis de la vida psico-sensorial ordinària, proclama que aquestes facultats, en tant que transcendents, no estan lligades amb el destí de la matèria, a la qual sobreviuran. Hi ha, doncs, en nosaltres, un *quid ignotum* que no es desagrega amb la mort. Els fenòmens subjectius, pel simple fet d'existir, constitueixen, *a priori*, un atestat formidable a favor de la supervivència humana.

Però deixem-nos d'apriorismes i anem als fets, únics que compten, i veiem si confirmen o contradueixen la tesi telepàtico-criptestèsica. Ara bé, el primer fet que l'experiència ensenya és que mai, en un mèdiu donat, concorren *totes* ni tan sols la *majoria* de les facultats supernormals d'informació que serien necessàries per a explicar mant fenomen d'identificació. La regla general, per contra, és la següent: un mèdiu és un bon psicòmetra, o un bon teleplasta, o un bon criptestèsic, mai, però, *totes les coses a la vegada*. A Vout Peters li doneu un objecte i, com jo ho he vist a Lieja, al minut us descriurà totes les característiques psicològiques del seu propietari; però Peters és impotent per a donar un fenomen de personificació, ni podrà llegir el vostre pensament més viu a dos pams de distància. Cap mèdiu que dongui el fenomen de personificació amb identitat personal, fora de l'estat de trans coneixerà una realitat exterior sense el concurs dels sentits orgànics, i al contrari.

(1) Acabament de la tercera conferència donada a l'Ateneu Lleidatà el dia 26 de març de 1929.

Així, el primer contacte amb la realitat experimental ens porta a una conclusió *de fet*, totalment oposada a la validesa de la teoria que examinem. En tot mèdiu hi ha una facultat preponderant, una manera supernormal pròpia, mai totes les facultats supernormals reunides. I com per a explicar telepàtico-criptestèsicament nombre de casos d'identificació i de personificació seria necessari, no sols posseir *totes* les facultats supernormals, sinó posseir-les totes la *màxima potència*, veiem minada en les seves bases essencials aquesta teoria pseudo-explicativa.

Aquesta constatació d'ordre general ja és prou eloqüent. Però si ara examinem, en les modalitats del seu exercici, cada una de les facultats telepàtica i criptestèsica, veurem que, lluny d'ésser facultats *sense límits imaginables* (condició necessària per a excloure la hipòtesi espírita) venen *rigorosament condicionades*, obeeixen a lleis precises que l'estudi va fent conèixer lentament, ço que equival a dir que ni són omniscients ni ilimitades.

Comencem per la criptestèsia psicomètrica, i prenem el cas de Mrs. Piper, escollit pel P. Palmés. Quan aquesta encarna la personalitat d'un difunt, per a res no necessita el reforç psicomètric; per a donar de la persona difunta (que diu controlar el seu organisme) totes les dades necessàries per a la seva identificació, no cal que li donem cap objecte que hagi pertangut a aquella persona difunta. En una de les experiències amb la Piper, una personalitat de difunt es manifestà i s'identificà plenament. Doncs bé, el dia següent, havent posat a les mans de la Piper un objecte de la pertinença en vida del suposat comunicant del dia anterior, o no pogué produir la identificació «desitjada pels experimentadors» o si en algun cas pogué, el rendiment de l'experiència, en quant a identifica-

ció, fou considerablement menor que quan la personificació es produí sense ajuda psicomètrica de cap mena. Així, la conseqüència *de fet* inevitable, és que en les personificacions de la Piper, la gènesi criptestèsico-psicomètrica resta exclouida.

Una altra llei fonamental de la sensibilitat criptestèsica en la seva modalitat psicomètrica, és la següent. El sensitiu, amb un objecte entre les seves mans, us donarà, del seu propietari, dades suficients per a identificar-lo, però dades genèriques i sempre amb ell relacionades o amb el seu ambient habitual, però mai no us proporcionarà els més petits detalls d'una segona o tercera o quarta persona amb les quals el propietari de l'objecte tingui vincles familiars o d'amistat, *a no ser que en aquell moment* aquestes dades siguin vives en el contingut mental del propietari. Per exemple, el sensitiu us dirà tot el que vulgueu de les característiques del possessor de l'objecte psicometritzat. Però si demaneu quants fills té, i com es diuen, i on viuen, i com i de quina manera són i viuen els fills dels seus fills, el sensitiu psicòmetra callarà. No ho sap. Per què? Perquè en aquell moment de l'experiència, l'objecte, carregat de fluid vital del propietari, viu o mort, no fa més que servir d'instrument de relació entre el sensitiu psicòmetra i el psiquisme del propietari, en la ment del qual llegeix les dades *personals* que us anirà donant. Però com no hi ha diàlec, sinó lectura del pensament, serà inútil que cerqueu altres dades que les que el sensitiu pot poar en la ment del propietari. En canvi, en el fenomen real de personificació, com hi ha diàlec entre ell i vosaltres, (per auxili del cos del mèdiu que controla), podreu obtenir de les segones i terceres persones relacionades amb l'actor totes les dades necessàries com passaria

en un diàleg entre vius. Com veieu, la cosa és capital.

Per via d'aclariment, vaig a citar-vos un exemple clàssic, conegut de tots els estudiosos, àmpliament relatat pel Dr. Osty en els *Annales des Sciences Psychiques*. El divuit de març de 1914, M. Mirault, resident a Cours-les-Barres, comunicava al Dr. Osty que de feia quinze dies es buscava inútilment al vellet Lerasle, el qual, havent sortit de casa seva, no hi havia tornat. Més de vuitanta persones havien explorat sense resultat, durant alguns dies, tot el terme municipal. En aquestes condicions, M. Mirault enviava al Dr. Osty un mocador que havia pertangut al vellet Lerasle, i el Dr. Osty el lliurà, a fi d'experiència, a la notable psicòmetra de París Mme. Morel. Immediatament aquesta descrigué amb tot detall el desaparegut, el lloc on vivia, el camí recorregut el dia de la seva desaparició fins arribar a un bosc espès, declarant que el veia prop d'un petit rierol, voltat i cobert pel brançam. Investigacions fetes, a tenor de les indicacions donades per Mme. Morel, tot resultà exacte, menys un detall teòricament ple d'interès: ella veia el cadàver «ajagut del costat dret amb les cames encongides» i en canvi se'l trobà «en posició supina i amb les cames estirades». La sensitiva diu: Lerasle es sentí maiament d'una manera sobtada, s'ajagué de costat, encongí les cames i morí. En aquest cas, analitzant el mecanisme de percepció de Mme. Morel ens trobem: que s'ha d'excloure que es tractés d'un cas de *visió a distància*, puix en tal circumstància, l'hauria vist com se'l trobà i no pas com ella el descrigué. L'explicació, aparentment contradictòria, però molt al·lisonadora, és aquesta: la posició descrita per Mme. Morel era un fet de lectura del pensament del difunt, (viu, però) pensament en correspondència amb el seu record del mo-

ment fatal en què, ajagut de costat i amb les cames encongides (posició pròpia d'una persona que es sent malalta) cessà de controlar el seu organisme corporal en tant que esperit, per a entrar en el període comatós propi de l'agonia, en la qual la noció dels vincles de l'ànima amb el cos es relaxen i es perden. I com és natural que els moviments espasmòdics de l'agonia restableixin la posició d'equilibri d'un cos ja inert, que és la posició supina i estirada, d'aquesta última circumstància, ja res no en sabia Lerasle, «en tant que esperit» i res més natural, doncs, que la sensitiva llegís en el pensament del traspassat Lerasle, el record d'una posició corporal viva en la seva consciència abans d'entrar en l'agonia, però que no pogués llegir-hi el record d'un fet per a ell inexistent.

Aqueix cas, en precisar meravellosament el determinisme del fenomen psicomètric, i en remarcar *les seves limitacions informatives*, es transforma en una nova prova a favor de la tesi espírita. Els fets psicomètrics posen de manifest les facultats supernormals de l'esperit humà, però l'anàlisi llur, en demostrar les seves limitacions, exclou que amb elles es pugui donar raó dels casos d'identificació personal dels desencarnats.

Examinem, ara, la telepatia. Tothom en parla, però són pocs els que ho poden fer autoritzadament, car no són molts els que l'han analitzada amb defunció. En general, si no se l'ha estudiada prou, hom creu que és una facultat sense límits, ni regles, ni lleis que condicionin la seva producció. Aquest desconeixement explica que molts, davant d'un fenomen d'identificació donat per un mèdiu, creguin *a priori*, això és, a espalles dels fets, que resulti el fruit d'informacions telepàtiques que el sensitiu va a poar qui sap a on i com i de quina manera. Anem a veure què diu el llenguatge dels fets.

La primera llei de la telepatia, sense excepció coneguda, és aquesta. Per a que entre A i B. pugui establir-se una acció mento-mental, és precís que es coneguin, que per subtil que sigui, hi hagi establerta, prèviament, una relació psicològica. Es pot establir entre pares i fills, entre coneguts o amics, entre persones l'existència de les quals no s'ignori, sigui quina vulgui la distància que els separi, sempre que es reuneixin les condicions degudes. Però si jo, per facultats telepàtiques patents que tingui, ignoro i desconec la persona que viu al pis de damunt d'aquesta sala, això és, a vint metres, ni li podré trametre ni en podré rebre la menor impressió telepàtica. Recordeu el cas abans citat de lord Wilmore, rebent el missatge telepàtic del seu fill moribund a Londres. Ningú més del *yacht* en el qual viatjava, en rebé la menor influència. És que entre pare i fill hi havia un llaç psicològic que mancava als altres, i per això ell sol rebé l'impacte. Si a cinquanta metres del fill de lord Wilmore s'hi hagués trobat un sensitiu desconegut, tampoc no n'hauria rebut la menor impressió. Suposem, ara, que a deu milles del *yacht* de lord Wilmore s'hagués enfonsat un navili; estigueu segurs que Wilmore, que acabava de demostrar poder receptor, cap impressió no n'hauria rebut. En canvi, és possible que a milers de kilòmetres, la mare, l'esposa o un petit fill d'algun dels que anaven a negar-se, rebessin la impressió telepàtica viva emanada de l'ànima trasbalsada dels pròxims a morir.

Aquest caràcter *selectiu* de la telepatia té una gran significació teòrica. Ens permet afirmar, resolutivament, que quan davant d'un cas d'identificació personal donat per un mèdiu en trans, la personalitat comunicant afirmant-se present és completament desconeguda del mèdiu i de tots el presents, la explicació telepàtica no és vàlida, segons resulta dels fets. Aleshores, tampoc hi haurem d'acudir, necessàriament, quan aquell que es comunica és conegut.

Una altra circumstància, amb caràcter de llei fixa i constant, és aquesta. El fet telepàtic és instantani, com un llamp. Doncs, com pensar en ell quan ens trobem davant d'una personalitat comunicant que durant moltes, hores i dies seguits, en diferents sessions i amb mèdius diversos, enraona amb nosaltres amb la mateixa calma amb que ho farien dues persones vives?

L'explicació telepàtica, doncs, no és aplicable als casos de personificació amb identitat. Moltes altres coses podria dir-vos, encara, que no farien més que confirmar aqueixa afirmació filla de l'experiència. Però m'adono que he parlat hora i mitja, i com tinc el propòsit d'arribar al fons de tota impugnació formulable contra la hipòtesi espírita, faig punt, i deixo per la pròxima conferència l'examen complet de tema tan interessant.

HUMBERT TORRES.

CONTRIBUCIÓ DE LLEIDA A LA SUBSCRIPCIÓ PRO - HOMENATGE A POMPEU FABRA

PRIMERA LLISTA

<u>Pessetes</u>		<u>Pessetes</u>	
Josep Agulló Borràs	2	<i>Suma anterior</i>	456'00
Ramon Aguiló Falguera	2	Pau Guimet Prats	2
Enric Agustí Garcia	2	Impremta llerda	10
Joan Almacelles	0'50	Jaume Isac Sorolla	5
Lluís Alonso de Olarte	5	Josep Jané Artigues	1
Ermengol Aresté Segura	5	Xavier Jaques Pinyol	5
Francesc Arquès Mòdol	5	Josep Jové	0'50
Ateneu Lleidatà	50	Lluís Lladó Viladomil	2
Josep Avillar	0'50	Josep Llorens Ventura	5
Josep Aznárez Peiret	5	Daniel Manuel Randuà	1
Epifani Bellí Castiel	5	Francesc Mateu Montull	5
Antoni Bergés Masselles	2	Teodor Mateu Montull	1
Joan Bergós Dejuan	100	Josep Maties Solans	5
Antoni Bergós Massó	100	Josep Mercé Sendra	5
Joan-Jordi Bergós Tejero	5	Josep Montañola Petanàs	1
Lluís Besa Cantarell	5	Josep Montlleó Sera	10
Enric Blàvia Massó	1	Francesc Moreno Murciano	2
Ramon Bonet Bondia	2	Joan Ollé	0'50
Josep Calaf Borràs	1	Segon Picornell Martínez	1
Josep Canals Roca	2	Santiago Piñol Solano	5
Josep Caplloch Josa	1	Amadeu Pons Companys	2
Joan Casanoves Tuset	2	Antoni Riu Solé	2
Angel Castelló	0'50	Miquel Roigé Cabré	2
Jaume Castells Santesmasses	5	Eduard Rossell Salvany	5
Josep Civit Jové	5	Domènec Sala Rexach	10
Vicents Châlons Ramírez	2	Ramon Sales Pocino	1
B. Cornudella Bellmunt	1	Josep Sanjuan Serret	10
Andreu Cueto Miró	2	Josep M. Sanuy de Ramonich	5
Domènec Daniel Ariño	2	Brauli Segura Bustos	0'50
Josep Daniel Ariño	5	Joaquim Serra Vila	5
Joan Farré Gassó	1	Romà Sol Mestre	100
Antoni Farré Morell	0'50	Josep Sol Vallespir	25
Ramon Farré Morell	0'50	Josep Castellví	5
Manuel Florensa Farré	100	Alfred Perenya	10
Fèlix Font Ravés	2	Humbert Torres	10
Josep Garcia Berenguer	1	l	2
Joan Garcia Segarra	1	T. L. B.	3
Lluís Gassol Mensa	5	Josep Pinyol	5
Francesc de P. Gené Aixalà	5	Enric Godàs	2'50
Santiago Gené Aixalà	5	Salvador Salvadó	3
Joan Gené Pinell	5	J. P	1
Josep Gombau Juanós	0'50	Octavi Perenya	10
Josep A. Grau Morell	5	Joan Rué	2
Josep Güell Bonjoch	1		
<i>Suma i segueix</i>		<i>Suma i segueix</i>	
	456'00		744'00

Llibres i Revistes

«Pares i Fills» per Ivan Turguènev. (Traducció directa del rus per Francesc Payarols. «Biblioteca A tot vent» Badalona, 1929.—Ha estat un gran encert editorial la traducció de «Pares i Fills» de l'escriptor rus Turguènev. La nostra llengua hi ha guanyat i la nostra novel·lística ha fet una bona companya.

«Pares i Fills» és d'aquelles novel·les que us deixen en un estat de letàrgia invencible cada vegada que heu d'interrompre la seva lectura.

L'abundor de detalls, la diversitat i precisió de personatges, la complexitat dels problemes que s'hi debaten, tot, en fi, fa de l'obra de Turguènev una gran i magnífica novel·la.

«Pares i Fills» per un home de vint anys és un llibre inestimable, exemplar. La joventut d'En Basàrov en contrast serà i inflexible amb Arcadi us desconcerta unes vegades i us meravella unes altres, però sempre us interessa en gran manera.

Hi ha moltes pàgines belles en aquest llibre que acabem de llegir. Tanmateix el nihilisme de l'estoic doctor i naturista que Turguènev presenta, apareix tot sovint voltat d'un to opac de simpatia que es crea un lloc legítimament en el vostre interior. Basàrov ja des de les primeres pàgines és un personatge real, conegut, molt amic nostre, tant, que de vegades fins us hi identifiqueu i tot.

L'arribada a Marino és d'una nitidesa exuberant. Tot somriu, tot canta. El cos de la novel·la pesa com el plom i és de la claredat de la llum. La mort terrible és retratada amb una vivesa fins i tot cruel. El temperament característic rus està transportat per Turguènev mestriolament.

Basàrov és un gegant. Topa contínuament i sempre és el mateix: altiu, inflexible, sever. Els sentiments el dominen i ell resisteix totes les proves. Es i vol ésser nihilista però a pesar de tot sent reneixer en ell l'albada d'un sol agradable però oposat a la seva manera de pensar; i serenament, heròicament ho arrebata tot i ho llença en la corrent de la generalitat. Ell no respecta res, no reconeix cap principi, odia el romanticisme, creu que l'amor és una forma només, potser no creu ni pensa res sota un sistema determinat i es decanta, es gira fatalment envers el precipici del revers de la vida. I caient i tot, vençut pel dard de la mort, es revela contra tot com sempre, vol continuar negant i vol resignar-se a morir. Un moment sembla que recorda que a pesar seu estima una dona però quan

aquesta està al seu davant només li prega que bufi i l'empenyi cap al pendís de la mort; llavors ella li fa un petó.

En els instants de l'agonia, Basàrov, es toca el cos, fa esforços per romandre íntegre, només per poder esguardar la mort, per veure com és i què és, però no ho aconsegueix: només sent la sensació que cau en un buit, envers una porta gran i negra. I desvarieja, s'aconsola amb aspror i deixa de viure.

Entre tant, tots els altres personatges de l'obra continuen vivint. Fora dels primers temps ningú es recordarà ja d'ell. Només els seus pares, vells i plorosos aniran periòdicament a regar la seva modesta tomba amb llàgrimes de pietat i de record.

«Pares i Fills» és una gran novel·la; una de les més grans novel·les russes. Ha estat traduïda directament del rus al català; no ha hagut de transpassar per cap més camp com han de fer encara moltes llengües. Estem d'enhorabona; avui tenim dos traductors del rus, Andreu Nin i Francesc Payarols, i la intenció de traslladar a la nostra llengua les obres dels mestres d'aquell país, optimista; aviat tindrem Tolstoi, Dostoiewski, Gogol, Turguènev, etc. entre nosaltres per via directa.

Sortosos de nosaltres que tenim qui s'ocupi d'aquest fet. La «Biblioteca A tot vent» que dirigeix Joan Puig i Ferrer ens fa honor; les seves obres, per la seva vàlua meritíssima, haurien de vendre's com pa beneit...

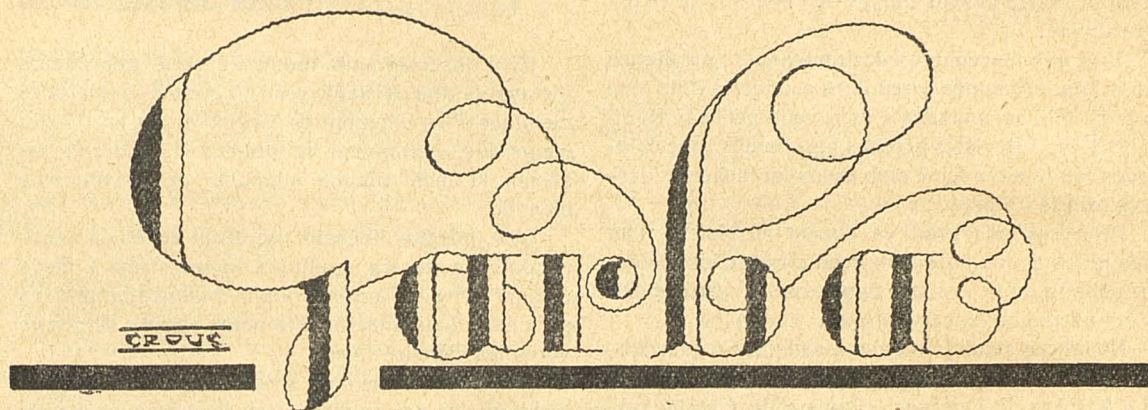
BAPTISTA XURIGUERA.

Aquest mes sortirà el «Tractat de Comptabilitat» de Xavier Kühnel, amb un pròleg de l'eminent economista i secretari d'«Economia i Finances», Andreu Bausili.

El llibre contindrà «Enunciacions i Solucions de Problemes Comptables», destinat a Acadèmies i Centres d'Ensenyament tècnic i «Comptabilitats d'empreses», amb plans i organització.

Pròximament el nostre amic publicarà: «Doctrines i Teories Comptables», «Els Comptes Corrents: (Els seus fonaments, la seva pràctica i la seva concepció jurídica)» i «La Comptabilitat Agrícola».

Ja en tornarem a parlar al seu dia, amb més amplitud.

Periòdics catalans anodins

És cert que a Catalunya tenim una quantitat important de publicacions escrites exclusivament en la nostra llengua que són els portaveus de veritables grups d'una vila d'una ciutat o d'una comarca. És cert que el nostre poble d'un temps a aquesta banda assisteix a un desvetllament espiritual manifest. És cert, àdhuc, que esguardat aquest panorama d'una forma superficial, apareix pintat d'un to de certa simpatia.

Però quin desencant en penetrar a l'interior d'aquesta bombolla de sabó! Quina sorpresa menys agradable en trencar la crosta d'aquest fet!

Els nostres periòdics, (la immensa majoria) estan mancats en absolut d'informacions -socials, de corrents modernes, de pàgines sincerament artístiques i literàries; en ells no hi batega un ample esperit d'universalitat, de desitjos de superar-se, d'investigació desinteressada; al seu caliu no s'hi apleguen, generalment, els nuclis selectes que tenen ganes, que necessiten manifestar-se en un o en altre sentit, que no poden viure sense poder predicar en llocels seus sentiments nobles i elevats; ells no es preocupen mai, en la forma que haurien, de les qüestions que ens caldria tenir ja resoltes, dels problemes que per la seva importància capdal més ens haurien de preocupar; la majoria de les vegades, els més dels nostres periòdics, tot i essent tant pairalistes, perden el temps en qualsevol insubstancialitat i ofereixen als seus respectius lectors no gaire més que coses banals i ridícules.

Per exemple, hem observat que d'un temps a aquesta part han agafat el costum de fer figurar a cada número la seva nota d'humor. Al costat d'això, i per a correspondre, és inútil buscar la compensació en alguna altra nota sèria.

Comptat i debatut els nostres periòdics, (fora de set o vuit) no s'omplen amb res més que amb un primer article parlant de santificar les festes, de l'adoració de alguna santa o de la necessitat d'entonar l'*Hosanna* el dia que ascendí a la categoria de Rei, el Papa Píus; després el completen un vers (tot sovint encara no regular), un conte i alguns anuncis. I amb aquests elements vingui fer sortir números.

La situació que ens ofereix la nostra premsa, és, avui per avui, força lamentable. I no veiem encara un noú camí a seguir.

El nostre poble camina massa poc a poc en aquest aspecte (i en molts altres). Té agafat a l'ànima el cranc del catolicisme que li reté els membres i l'emmalalteix. Un gran home diu que *allí on hi ha un catòlic hi ha un antiliberal*. El nostre poble, doncs, és un dels pobles més essencialment antiliberals.

I què podem intentar amb aquest bagatge?

* * *

Aquest és un problema que ja ens ha ocupat alguna altra vegada. I com que el considerem prou important no dubtem un moment en tornar-ne a parlar.

Inútil dir com lamentem que periòdics com «Gazeta de Cervera», «Acció» de Vilafranca del Penedès, «Aires de la Conca» de Montblanch, etc., etc. no semblin sinó els òrgans oficials d'alguna confraria de Sant Vicents de Paül o de la Puríssima Sang. És a dir, en una paraula, que el noranta nou per cent de diaris i revistes, pregonen a les oïdes pacífiques i impreparades de la gent cada dia la mateixa cançó, oferint-los un bé futur i desconegut i presentant-ho com un deure, si hom no es vol fer

creditor de les puerils flames de l'infern o de la còlera divina.

Ací i allà mecenatges desinteressats i pròdigues editorials, escampen arreu llurs productes (tals com la F. B. C. i secundades a meravella per la F. B. M. l'i E. B. etc.) Revistes luxoses i gruixudes especialitzades fan la seva feina amb exemplar tenacitat; després, diaris i llibres...

Però com més gran és aquest moviment, tant més ho és el que puja amb gran coratge i entusiasme pel mig de la corrent impetuosa i, majorment, si aconsegueix vèncer les ones.

Nosaltres sentim una plena satisfacció quan trobem a la taula de la nostra Redacció els confreres «La Acción» de Terrassa, «Revista de Catalunya», «Mirador» i «L'Opinió» de Barcelona, «L'Avi Muné», de Sant Feliu de Guíxols, «L'Om» de Manresa, i algun altre perquè, a despit de tot, es mantenen amb una gran dignitat en mig del bullici aixordador de veus hiper-dogmàtiques.

La feina a fer és immensa i no mancada d'obstacles.

Sortosament, han entrat en acció, fa alguns mesos, les mai prou lloades Biblioteques «A tot vent», «Univers» d'«Estudis Socials» i d'«Obreres Selectes».

Elles contribueixen, en gran manera, al desvetllament que s'està observant en el nostre poble. Gràcies a elles podem assaborir en la llengua de Lull, d'Eiximenis, de Verdaguer i de Guimerà, obres clàssiques i que marquen una fita en la història del món. Gràcies a elles, podem tenir a la nostra bibliografia el «Càndid» de Voltaire, el «Contracte Social» de Rousseau, «Manon Lescaut» de Prévost, «Pares i fills» de Turguènev, «La Monja» de Diderot, «La Sonata a Kreutzer» de Tolstoi, etc. etc.

Si bé és cert que la minoria subsisteix i subsistirà, encara, durant molts anys, no ho és menys el fet que alguns sectors es preocupen d'orientar-se, de cercar el seu lloc en el pla i que comencen a defensar-se parapetats ja en un baluart propi, si bé no molt consistent, prou digne.

La veritat també tindrà el seu dia.

B.

L'Orfeo Gracienc a Lleida

En el nostre número pròxim, donarem la ressenya del Concert celebrat el dia 25 del corrent al Teatre Municipal dels Camps Elisis, per l'Orfeo Gracienc, de Barcelona.

Cas lamentable

Hem observat amb motiu de certs guariments inesperats una veritable reacció contra els mètodes científics d'investigació en Medicina, per part d'elements que, pertanyent en política a les dretes, no senten la més mínima simpatia pel positivisme científic.

S'ha aprofitat l'ocasió recolzant-se en el sentimentalisme de les multituds inconscients i fàcils d'ésser portades a posicions mentalment primitives per enaldir l'eliminació de la pauta segura de què es valen les ciències totes.

Mes hi ha el cas d'un article publicat recentment a «L'Opinió» per un element de l'extrema esquerra, caient en llastimosos confusions, barrejant els dogmes i convencionalismes amb les normes científiques.

És que aquestes últimes, subministrades precisament per l'empirisme, han servit mai per a posar límits al progrés? Són l'única forma d'obrar que posseeix l'experimentador a condició de fer-ho lliurement, sense les traves oposades pels sistemes dogmàtics dominants abans de l'adopció del criteri positivista i caiguts per la vinguda del mateix.

Demuestra per part d'elements d'esquerra, aimants de la Llibertat, una inconcebible desorientació el no distingir l'enemic, el dogma a enderrocar i l'instrument,—la Ciència,— per a portar-ho a terme. Mereix el qualificatiu de suïcida la tàctica de combatre, i en nom de la Llibertat! l'única obra en que l'home ha trobat definitivament el camí segur per a portar-la a terme.

La tàctica segura per a llur missió la trobaran les esquerres proletàries quan a força de topar amb la realitat adoptin una norma que, a semblança del que passa amb la ciència experimental, es fomentí en les lleis de la Mecànica que regeix el món i la vida.

Els fets no poden ésser coneguts contràriament a ço que s'afirma en l'article criticat, més que amb ajuda de la investigació positivista, és a dir, quan l'home els hagi posat sota l'esfera de la Ciència. Pensar d'altra manera és adoptar aquella posició que obligà a la humanitat primitiva a crear-se religions. No es pot considerar com a lliure la mateixa, car porta com a fatal conseqüència la creació d'una veritat metafísica, fictícia, en substitució de la veritat objectiva.

V.

Quinzena internacional

Religioses

S'ha ratificat el tractat de Laterà. Mussolini ha endevinat la jugada; més perspicaç que ningú, ha sabut trobar el punt just per a fer la seva i, en efecte, ha sortejat la qüestió Quirinat-Vaticà al seu lliure albir.

Ja està resolt. El Vaticà és lliure. Té la seva ciutat amb tota l'autonomia convinguda. El papa és rei.

Però mentrestant el Duce amb un somriure imperceptible per sota el nas, celebra la seva endevinalla. Sembla que s'hagi deslliurat d'un gran pes, sembla que hagi fet quelcom de molt important.

★★ Els laboristes han guanyat el poder a Anglaterra però el control de la Cambra està en mans de Lloyd George. La pujada dels socialistes significa l'allunyament de la vida política del *gentleman* Chamberlain; al seu lloc avui hi ha un obrer.

Macdonald, el cap del Labour Party ha fet ja alguna manifestació que examinada detingudament és criticable, però a pesar de tot el seu parfit ostenta la representació de la majoria dels ciutadans anglesos i és de creure que si no pot complir el seu programa en la totalitat, al menys procurarà, d'avui endavant, comportar-se com un bon liberal.

★★ Hom sent dir coses de Xina però no en pot treure l'aigua clara. Es diu si la Mandxúria ofereix inquietuds en la zona fronterera amb la R. F. S. S.

Veiam què passarà. Xina avui està a mercè de qui aconseguixi dominar-la. Ja en parlarem quan hi siguem més aprop.

Llegim als diaris:

«L'exsenador per Navarra, marquès de Vesolla, ha ofert a l'empresa de construcció d'un nou Seminari a Pamplona, la quantitat de 500.000 mil pessetes.

Amb aquest donatiu, la recaptació realitzada fins a la data puja a *quatre milions de pessetes*.»

Tot sigui en benefici del Senyor.

Amb aquesta obra seran en més nombre els qui podran dedicar la seva vida al culte de Déu.

Benaventurat el marquès de Vesolla que, fent honor a la seva classe, pot assegurar-se el cel des d'aquesta vall de llàgrimes amb un donatiu de tanta importància.

Tanta falta que hi feia un Seminari a Pamplona! Entonem *psalms* i *hosannes* per la creació d'un altre casal del bé. (Com deuen riure els d'«El Matí»).

L. S.

Copiem d'«El Sol»:

«El «Faro de Vigo» publica una informació de su corresponsal en Túy, en la que dice que el médico de aquella localidad Sr. Alvarez Limenes practica intervenciones por el procedimiento de reflexoterapia.

El referido doctor, antes de comenzar cada curación, se santigua y ha autorizado al corresponsal de aquel periódico para que manifieste su creencia de que el doctor Asuero fué la persona de quien Dios se valió para aliviar a la Humanidad, añadiendo que hay también quién cree que el Corazón de Jesús premia de este modo la fe de los españoles por haberle erigido un monumento en el cerro de los Angeles.»

El «jo immortal» dels krausistes, coincideix, encara que de lluny, amb la llei de la conservació de l'energia.—l. U.

EMINENTE CREACION CIENTIFICA

Enfermos **¡OJOS!** de los ojos
PRODI **GALUZ**
PARPADOS

Fórmula registrada en la Dirección General de Sanidad

Certificado del Laboratorio Municipal de Madrid y otros.

MARCA REGISTRADA SEGÚN LAS LEYES

Preparado por el Doctor J. MARTINEZ MENENDEZ
Condecorado con la Cruz del Mérito Militar por méritos profesionales.

Específico único en el mundo, que cura radicalmente las enfermedades de los ojos por graves y crónicas que sean con rapidez asombrosa evitando operaciones quirúrgicas que con tanto fundamento atemorizan a los enfermos. Desaparición de los dolores y molestias a su primera aplicación. Eminentemente eficaz en las oftalmías y por excelencia en las granulosas (granulaciones purulentas y blenorragia, queratitis, ulceraciones de la cornea, etcétera). Las oftalmías originarias de enfermedades venéreas, cúralas en breve tiempo. Maravilloso en las infecciones postoperatorias. Hace desaparecer las cataratas en período de formación. Destruye microbios, cicatriza, desinfecta y cura para siempre. No más remedios arsenicales, mercuriales, nitrato de plata, azul metileno y otros tantos temibles, usados en clínicas. Las vistas débiles y cansadas adquieren prodigiosa potencia visual. ¡No más neblina Siempre vista muy clara! Jamás fracasa. El 98 por 100 de los ojos cúranse antes de concluir el primer frasquito del específico. De sensación agradable

PRODICALUZ cura el glaucoma.

PRODICALUZ eclipsa para siempre, el tratamiento de los colirios conocidos hasta hoy en todos los gabinetes oculísticos. colirios que en la mayor parte de los casos no hacen más que empeorar el mal, irritando órgano tan importante como la mucosa conjuntival! El nitrato de plata, que causa el verdadero terror de los enfermos y de muchas cegueras. lo hace desaparecer. Evita usar lentes.

PRODICALUZ salva de las tinieblas perpétuas

PRODICALUZ es completamente inofensivo, y produce sus estupendos resultados sin causar la menor molestia a los enfermos. Detiene la miopía progresiva ¡Enfermos de los ojos! Estad seguros que curaréis en brevísimo tiempo usando el portentoso PRODICALUZ. (Exigid la firma y marca en el precinto de la cubierta).

PAGOS GIRO POSTAL. **PRECIO 40'00 PESETAS.**

DIRECCIÓN GENERAL, CUADRADO, Santa Engracia, núm. 62-3.º derecha, MADRID (ESPAÑA) E. M. CUADRADO.

ENVIO A TODAS PARTES DEL MUNDO

Testimonios de Jueces, Fiscales, Jefes de Ejército, Ingenieros, Comerciantes, Obreros, etc., etc. Grandes elogios de eminencias médicas.

— Certificar las cartas que contengan el valor de vuestros pedidos —

IMPREMTA "JOVENTUT"

Treballs de tota mena

Blondel, 7 ——— LLEIDA.

FÁBRICA DE MOSAICS HIDRÁULICS

JOSEP PUJOL

Carretera de Barcelona (Plaça Murmuradors) - Telèfon n.º 234

— LLEIDA —

Joan Porta

Corredor de Comerç col·legiat

Plaça de la Sal, 13 i 15 pral.

Telèfon, 341. -- LLEIDA

M. SOLANO

SUCESOR DE V^{DA} BONET

**REPRODUCCIONES
ARTÍSTICAS**

FOTOGABADO · AUTOTIPIA
TRICROMIA · FOTOLITOGRAFIA

ARIBAU N.º 9 INTERIOR
BARCELONA

"La Industria Leridana"

Fàbrica d'Anissats

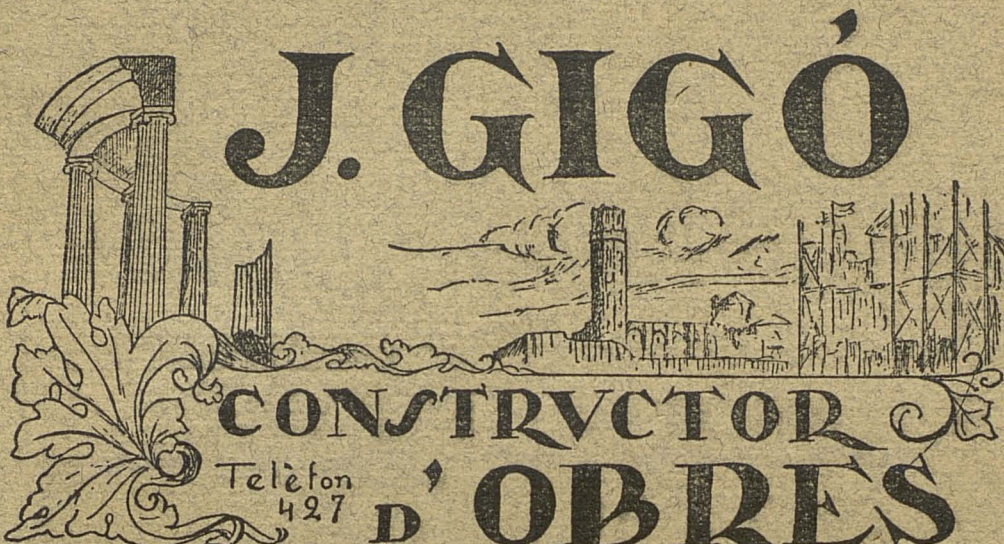
LICORS - XAROPS - SABÓ - OLIS D'OLIVA I DE BRISA

≡ **PERE MOR** ≡

Especialitats de la Casa «ANIS MOR» i Gran Licor Estomacal «WILSON»
Agent exclusiu del Xampany «MONTANER»

Destileria y Fàbriques: CARRETERA DE BARCELONA.—Despatx: CABRINETY, 50

TELÈFONS. } Despatx, 26.
Fàbriques, 225. **LLEIDA**

J. GIGÓ

CONSTRUCTOR
 D'OBRES
 ACADÈMIA 10 LLEYDA

Telefon 427

CARLES I LLUIS GENÉ

COMISSIONATS PRINCIPALS

De la companyia de segurs contra incendis LA CATALANA

Blondel lletra E, 1.er LLEIDA Telèfon núm. 259

LA MILLOR CASA DE MOBLES

“ ARMENGOL ”

Nom Comercial Registrat

Rambla de Ferran, 16. Telèfon, 103
 (Baixos de la Fonda d'Espanya) LLEIDA.

IMPREMTA «JOVENTUT» - BLONDEL, 7 - LLEIDA.